

Muzeji in izobraževanje odraslih.

Kakšno vlogo imajo lahko muzeji pri izobraževanju manjšin ali skupin na robu družbe?

Muzeji in galerije so bili v izobraževanju manj opazni, a navzoči. Po navadi muzeje opazimo kot simbole skupnosti in kulture, ne pa kot institucije, ki izobražujejo. A izobraževanje je bilo vedno del muzejske dejavnosti. Osnovna izobraževalna metoda je razstava, postavitve zbirke. Včasih so jo poimenovali »knjige skozi katere se sprehodiš«. Za obiskovalce so bili organizirani vodeni ogledi razstav ali pa so sami izbrali, kaj si bodo ogledali. Nekateri obiskovalci so prihajali v muzej, občudovali in preučevali posamezni eksponat več ur. Muzeji so pripravili tudi različne razprave o temah, povezanih z muzejskimi zbirkami. Učenje je bilo večinoma odvisno od zavzetosti posameznika.

Obiskovalci se v muzejih učijo samostojno, kar pomeni, da sami iščejo informacije. Nekateri imajo že oblikovane mreže pomenov, v katere dodajajo nove podatke, drugi ob ogledu razstave pridobivajo šele prve informacije.

Muzeji so bili sicer namenjeni vsem, vendar so jih obiskovali zlasti srednji in višji sloji prebivalstva. Način delovanja muzejev je pogosto izločal tiste, ki so bili socialno, telesno in mentalno drugačni. Ljudi »z roba« niso izločili le z načinom delovanja; oblikovalo se je tudi prepričanje, da te skupine niso dovolj izobražene in da jih muzeji ne zanimajo. Bourdieu je v 60-ih letih prejšnjega stoletja ugotovil, da nižji socialni sloji dojemajo galerije in muzeje kot neke vrste svetišča, ki niso namenjena njim.

Med obema vojnama so se pokazali prvi nastavki za izobraževanje otrok v muzejih. V 70-ih letih prejšnjega stoletja se je začela razvijati muzejska pedagogika v Kanadi, ZDA, Zahodni Evropi. Muzeji so vzgojno – izobraževalno dejavnost namenili predšolskim in šolskim otrokom. Zanje so pripravili (in jih še vedno pripravljajo) različne delavnice, v katerih spoznavajo kulturo, razvijajo spretnosti učenja. Tudi slovenski muzeji so namenili otrokom kar nekaj izobraževalnih dejavnosti. V Sloveniji je manj izobraževalnih dejavnosti za odrasle in starejše, a spreminja se tudi to.

Jug (1986) je razdelil načine izobraževanja v muzeju na individualne in skupinske. Individualne predstavljajo samostojni ogled, ogled v spremstvu vodiča, muzejskega pedagoga. Skupinske oblike pa predstavljajo občasni obiski skupin v spremstvu vodiča.

Ugotovili so, da je muzej tudi učinkovito okolje za učenje drugih vsebin, denimo tujih jezikov. V Nemčiji in na Finskem pripravljajo jezikovne tečaje v muzejskem okolju, ker je tam ozračje bolj sproščeno kot v klasičnih učilnicah.

Muzeji postajajo prostor učenja prek dejavnosti, ki jih imenujejo sociokulturna animacija ali pa sociokulturno izobraževanje. Pri tem je eden od ciljev iskanje identitete skupnosti.

Muzeji so prostor za iskanje, razvijanje sodelovanja med različnimi kulturami. V londonskem muzeju so leta 1995 animirali skupino azijskih žensk, ki so preučevale zbirke v Nehru galeriji. Podobne skupine so po tem projektu ustanovili v Indiji in ZDA. Manjšinske skupine so z izobraževalno dejavnostjo spremenile dožemanje muzeja. Muzej ni bil več prostor le za elitne skupine, temveč tudi zanje.

Dogajanje v muzejih povezuje ljudi v času, ustvarja občutek pripadanja nekemu okolju in oblikuje skupnost.

Učenje v muzejih je del sistema. Muzej ali galerija imata tri elemente: zaposlene, obiskovalce in zbirko. Ti tvorijo strukturo in oblikujejo cilje. Med pomembnejše cilje sodi kulturni transfer, učenje ljudi o kulturi in v kulturi. V konceptu učeče se regije in v skupnostnem izobraževanju imajo muzeji specifično vlogo. Postajajo središča za srečevanje ljudi, ki so pomembna za razvoj demokratičnih odnosov in za razvoj strpnih medsebojnih odnosov.

Zgledi različnih praks kažejo, kako veliko vlogo imajo lahko kulturne ustanove v večkulturni skupnosti, ki postaja sodobni izziv. Muzeji so z različnimi projekti že pokazali, da razvijajo izobraževanje za integracijo tujcev v novo okolje, reintegracijo žensk po materinskem obdobju, rehabilitacijo psihiatričnih bolnikov. V teh primerih delujejo muzeji kot most v vsakodnevno življenje, izobražujejo dolgotrajno brezposelne in še mnoge druge skupine.